

Masopustní mečové tance z Uherskobrodsko přibudou na Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury České republiky

13.1.2023 - Soňa Ličková | Krajský úřad Zlínského kraje

Čtyři kulturní statky ze Zlínského kraje zapsané na Seznamu nemateriálních statků tradiční lidové kultury České republiky nově doplní masopustní mečové tance z Uherskobrodsko. O zápisu rozhodlo tento týden Ministerstvo kultury.

Masopustní mečové tance z Uherskobrodsko dostaly souhlasné stanovisko Ministerstva kultury k zápisu na Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury České republiky. Připojí se tak ke Slováckému verbuňku, Jízdě králů na Slovácku, Valašskému odzemku a Tradičním hodům s právem na Uherskohradištsku, které už na seznamu figurují.

„Jedná se o velký úspěch našeho kraje, kde se díky lidem a jejich vztahu k tradiční lidové kultuře daří udržovat živé kulturní zvyky. Právě ty dělají náš kraj jedinečným. O tyto kulturní statky musíme pečovat, k tradicím vychovávat děti a mladou generaci. A to nejde bez podpory aktérů místní kultury, proto je součástí našeho programového prohlášení i úsilí o rozvoj a podporu folkloru a kulturních akcí napříč krajem i žánry,“ okomentovala úspěch krajská radní zodpovědná za kulturu a školství Zuzana Fišerová.

Mečové tance jsou fenoménem, který patří k nejstarším projevům lidové taneční kultury na moravsko-slovenském pomezí. Společným prvkem ve všech lokalitách je kromě návaznosti na masopustní období starobylá řetězová a kruhová forma tance. V jednotlivých obcích se liší pojmenování tance, tanečníků i podobou prováděných tanečních figur. Svou typickou podobu mají kroje, šavle i další artefakty.

„Masopustní mečové tance na Uherskobrodsku patří k nejstarší vrstvě taneční kultury, vykazují obřadní charakter s archaickými prvky, které podle doložených popisů z konce 19. století nevykazují zásadní změny. Tance tradované ve Strání, Bystřici pod Lopeníkem a Komni žijí ve svém přirozeném prostředí a jsou spontánně a přirozeně předávány dalším generacím s vědomím hrdosti a sounáležitosti,“ vysvětlil ředitel Slováckého muzea v Uherském Hradišti Ivo Frolec.

Nejstarší zmínka o šavlovém tanci z Uherskobrodsko popisuje tanec Straňanů předváděný na zámku v Uherském Ostrohu kolem roku 1784. „Podrobně popisuje straňanský tanec Pod šable v roce 1880 učitel Alois Doufalík. Do kontextu tanců v evropském prostoru zařadil straňanské Pod šable, ale také tance bobkovníků a skakúnů, etnolog František Pospíšil v roce 1911,“ doplnila etnografka Marta Kondrová.

Ve Strání nese mečový tanec název Pod šable a tancuje ho vždy pětice mužů s dřevěnými šavlemi doplněná postavou gazdy, který řídí obchůzku, nosí dřevěný rožeň, na který napichuje nebo přivazuje darované naturálie. Komňu reprezentuje typicky pomalovaná skupina tanečníků, kdysi odvedenců. Jsou to takzvaní skakúni s vonicemi na klopách černých kabátů s šátkem kolem pasu. V Bystřici pod Lopeníkem pak mají tanečníci-bobkovníci vysokou výzdobu klobouku s péry a perím a turecký šátek kolem pasu a přes ramena. Tanec s dřevěnými šavlemi tu vede košář s rožněm, který sbírá odměnu a dary do koše.

Analogii mečových tanců z Uherskobrodsko můžeme nalézt například v jižních Čechách na Krumlovsku, Rožmbersku, Kaplicku, Doudlebsku a v okolí Trhových Svin. Zde je to známá růžičková koleda. Přesahují také do oblasti Západního Slovenska, kde jsou zaznamenány v regionu Búry – v obcích Borský Mikuláš, Borský Peter a Šaštín. Znamé a stále živé jsou na chorvatských ostrovech Korčula a Lastovo, v Itálii v městě Bagnasco a doloženy jsou také v Belgii, Francii či Anglii.

„Hlavním důvodem vedení Seznamu nemateriálních statků tradiční lidové kultury České republiky je ochrana, zachování, identifikace, rozvoj a podpora nemateriálního kulturního dědictví na území naší země. Metodický pokyn pro vedení tohoto seznamu vydal Odbor regionální a národnostní kultury Ministerstva kultury s vazbou na příkaz ministra a na Úmluvu o zachování nemateriálního kulturního dědictví,“ upřesnila vedoucí Odboru kultury a památkové péče Krajského úřadu Zlínského kraje Romana Habartová.

Předkladatelem návrhu na zápis do seznamu nemateriálních statků tradiční lidové kultury byla krajská příspěvková organizace Slováké muzeum v Uherském Hradišti, která je pověřena vedením Centra péče o tradiční lidovou kulturu Zlínského kraje.

Na seznamu jsou ze Zlínského kraje už zapsány: Slováký verbuňk (2009), Jízdy králů na Slovácku (2009), Valašský odzemek (2012), Tradiční hody s právem na Uherskohradištsku (2019). Slováký verbuňk a Jízdy králů na Slovácku jsou také zapsány do Reprezentativního seznamu nemateriálního kulturního dědictví lidstva (UNESCO).

<https://www.kr-zlinsky.cz/masopustni-mecove-tance-z-uherskobrodsko-pribydou-na-seznam-nemateriálních-statku-tradicni-lidove-kultury-ceske-republiky-aktuality-18135.html>